

Patients of the colonial state

Citation for published version (APA):

Zondervan, S. (2016). *Patients of the colonial state: the rise of a hospital system in the Netherlands Indies 1890-1940*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Maastricht University.
<https://doi.org/10.26481/dis.20160929sz>

Document status and date:

Published: 01/01/2016

DOI:

[10.26481/dis.20160929sz](https://doi.org/10.26481/dis.20160929sz)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Patients of the Colonial State, the rise of a hospital system in the Netherlands Indies, 1890-1940

***door
Sjoerd Zondervan***

Promotie donderdag 29 september 2016 om 14:00 uur in de aula te Maastricht.

Dit proefschrift gaat over de totstandkoming van het Indonesische ziekenhuissysteem. Een samenhangend en modern system ontstond in de laatste 50 jaar vóór WO II.

In die periode vond de uitbouw en modernisering van ziekenhuizen plaats, die tenslotte uitmondde in meer dan 600 algemene en gespecialiseerde ziekenhuizen rond 1940.

Het boek voorziet in een lacune in de geschiedschrijving, omdat tot dusverre vooral de VOC-periode en de 19e eeuw werden belicht. Echter, de medische wetenschap en de ziekenhuizen boekten hun grote successen in de 20e eeuw.

De studie gaat kort in op de koloniale gezondheidszorg gedurende de VOC-tijd en in de 19^e eeuw, periodes waarin ziekenhuizen hoofdzakelijk voor Europeanen en militairen werden opgericht.

Vanaf 1890 kwamen ondernemingen en zendingsgenootschappen op, die initiatieven namen om ziekenhuiszorg beschikbaar te stellen voor hun werknemers, voor geloofsgegoten en voor de autochtone bevolking in het algemeen. Rond 1900 kwamen daar onder invloed van de ethische politiek in het Nederlandse Parlement ziekenhuizen bij, die werden geïnitieerd door de Nederlands-Indische overheid. De studie markeert drie periodes in de ontwikkeling:

1. 1890 -1910, een overgangperiode waarin militaire ziekenhuizen nog een belangrijke rol spelen, maar waarin zgn. Gouvernements Burgerlijke Ziekenhuizen opkomen.
2. 1910 – 1930, de periode van expansie van particuliere ziekenhuizen (missie en ondernemingen) en van de opkomst van emancipatiebewegingen onder de bevolking.
3. 1930 – 1940, een periode van beperkte groei en decentralisatie

Het kostte moeite om de Indonesische bevolking te stimuleren gebruik te maken van Westerse gezondheidszorg. Dankzij positieve resultaten leerde men na verloop van tijd nieuwe geneesmiddelen en geneeswijzen te waarderen en een plaats te geven naast het voortgezet gebruik van traditionele geneeswijzen.

De studie maakt een vergelijking met omringende koloniale situaties (Frans Indochina, Brits India en de Filippijnen) en komt tot de conclusie, dat de ziekenhuissituatie in 1940 in NI redelijk gedecentraliseerd is, maar dat de spreiding en daarmee de bereikbaarheid van zorg veel regionale verschillen laat zien. Dat is ook het geval in de andere landen. De dichtheid van artsen (artsen per 10.000 inwoners) is daar in sommige gevallen echter veel hoger dan in Nederlands-Indië (3,1 in de Filippijnen en 1,17 in Brits India tegen 0,22 in NI). De concentratie van bedden (Bedden per 1000 inwoners) was in de Filippijnen en NI praktisch gelijk: 0,7 ‰ tegen slechts 0,26 ‰ voor Brits India. Ter vergelijking: Nederland had eind dertiger jaren ongeveer 3,6 bedden per 1.000 inwoners.